

РОЗДІЛ 1

Бадьоре електричне дзиччання в адаптері настрою, який стояв біля ліжка, розбудило Ріка Декарда легко і невимушено. Здивований, а його завжди дивувало пробудження без найменших проміжних відчуттів, він підвівся на ліжку і потягнувся у строкатій піжамі. У цю ж мить у своєму ліжку розплющила невеселі сірі очі його дружина Айрен, кліпнула, застогнала і знову їх заплющила.

— Ти дуже слабо налаштуєш «Пенфілд», — сказав він дружині. — Я підрегулюю, і ти прокинешся...

— Не чіпай мого регулятора, — в її голосі вчувалася безрадісна роздратованість. — Мені не потрібно прокидатися.

Рік сів біля дружини, схилився над нею і спокійно пояснив:

— Якщо налаштуєш на коливання вищої амплітуди, то прокинешся у чудовому гуморі; от і все. Постав на «С» і долатимеш поріг гальмування свідомості так само, як я.

Дуже доброзичливо Рік погладив оголені бліді плечі дружини; його власний регулятор стояв на рівні «D», а це означало, що на світ він дивився добродушними очима.

— Забери геть свої руки, копе, — промовила Айрен.

— Я не коп... — тепер уже він відчув роздратування, хоча нічого не змінював у налаштуванні.

— Навіть гірший за копа, — відповіла йому дружина, не розплющуючи очей. — Ти — вбивця, найнятий копами.

— За своє життя я не вбив жодної людини, — його дратівливість зростала; переростала майже у відверту ворожість.

— Лишень бідолашних анді, — сказала Айрен.

— Але, здається, тобі це не завадило розтринькати мої преміальні, — Рік підвівся з ліжка і підійшов до адаптера настрою. — Замість того, щоб заощадити грошей, — говорив він, — купити справжню вівцю і не ходити до тієї електричної на даху. До тієї нещасної електричної тварини; а я заробляю непогано, і то вже немало років!

Він стояв нерішучо перед корпусом адаптера настрою, розмірковуючи, чи варто йому набрати код таламічного депресанту (щоб позбутися гніву), чи таламічного стимулятора (щоб розпалитися і взяти гору в суперечці).

— Якщо набереш код більшої злості, — сказала Айрен, розплющивши очі й пильно дивлячись на нього, — то я і собі наберу. Наберу навіть код максимальної люті та влаштую тобі такий скандал, що всі ті наші сварки здадуться тобі дитячою забавою. Набирай. Тільки спробуй і побачиш.

Вона зіскочила з ліжка, підбігла до корпусу свого адаптера настрою; стояла нерухомо, дивилася сердито, вичікувала.

Рік зітхнув, переможений її погрозою.

— Наберу код за своїм графіком на сьогодні, — перевіривши свій графік на 3 січня 1992 року, він побачив, що

у нього має бути день ділового та професійного ставлення до роботи. — Якщо я наберу код згідно з графіком, — обережно спитав Рік, — ти зробиш так само?

Чекав, нічого не обіцяючи, аж поки дружина не пристала на його пропозицію.

— Мій графік на сьогодні — шестигодинна депресія з елементами самозвинувачування, — сказала Айрен.

— Що? Що це в біса за графік? — такий підхід суперечив самій меті застосування адаптера настрою. — Ніколи б не подумав, що тобі саме цього заманеться, — сказав він похмуро.

— Одного вечора сиділа я тут, — розповідала Айрен, — і, зрозуміло, ввімкнула Бастера Френдлі та його друзів, а він саме заходився інтригувати якимсь дуже важливим викриттям, котрим збирався всіх нас ошелешити... і тут у передачу вклинили рекламу, ну, оту, найбільш ненависну для мене... свинцеві гульфіки фірми «Маунтібенк»! Я на секунду вимкнула звук... І почула... ти знаєш, я почула будинок, увесь наш будинок. Я почула... — вона розвела руками.

— Порожні квартири, — підказав Рік.

Іноді вони йому також учувалися, він їх чув навіть уві сні. Однак дотепер їхній тільки наполовину заселений будинок цінувався досить високо, навіть попри теперішню надзвичайно низьку щільність населення; так, бо в районах, які до війни вважалися передмістям, можна було натрапити на абсолютно порожні будинки... в усякому разі йому про таке не раз розповідали. А до чуток він ставився як до чуток; і, як більшість людей, не мав ані найменшого бажання їх перевіряти.

— І тут, — сказала Айрен, — коли я вимкнула гучність телевізора — на блоці саме стояв код 382, щойно

його набирала — до мене долинула порожнеча, я збагнула її розумом, а не відчула органами чуття. У ту мить я відчувала хіба що вдячність за користування адаптером настрою «Пенфілд». Але потім збагнула, наскільки нездорово відчувати відсутність життя і не тільки у нашому будинку, але скрізь на Землі — відчувати і ніяк не реагувати... ти розумієш? Сподіваюся, розумієш. Бо цього достатньо, щоб запідозрити психічне захворювання, його називають «відсутністю адекватної реакції». Я так і не вмикала гучності телевізора, а підсіла до адаптера настрою і заходилася експериментувати. Нарешті набрала код відчаю, — її смагляве зухвале обличчя виражало задоволення, немовби вона домоглася чогось вартого уваги. — А тоді внесла цей код у свій графік двічі на місяць. Думаю, моє рішення обґрунтоване, і стільки часу вистачить, щоб відчути безнадійність усього, що відбувається, безнадійність нашого існування на Землі загалом, коли всі нормальні люди вже давно емігрували. Хіба не так?

— Поринувши у такий стан, — сказав Рік, — ти не матимеш змоги набрати інший код. Упавши у відчай через навколишню реальність, ти можеш надовго зациклитися.

— Я програмую автоматичний набір іншого коду вже за три години, — відповіла дружина урєсливо. — 481. Усвідомлення різноманіття можливостей, що відкриваються переді мною в майбутньому; нові сподівання на...

— Я знаю, що таке 481, — перебив її Рік. Він не раз набирав цей код; завжди на нього покладався. — Послухай, — сказав він, сідаючи на ліжко і беручи її за руки, щоб посадовити біля себе, — навіть з автоматичним вимикачем дуже небезпечно входити у стан депресії, будь-якої депресії. Забудь про те, що ти собі запланувала,

і я забуду про те, що я запланував; обоє наберемо 104 і зазнаємо трохи втіхи, а потім ти залишишся у своєму стані, а я перемкнуся на звичне ділове ставлення до роботи. А вже тоді підіймуся на дах і подивлюся, як там вівця, після того піду на роботу; а ти не сидітимеш у важких роздумах біля телевізора.

Він відпустив її тонкі довгі пальці, пішов через простору спальню до вітальні, де ще тримався запах викурених учора сигарет. Нагнувся й увімкнув телевізор.

Зі спальні долинув голос Айрен:

— Терпіти не можу телевізора до сніданку.

— Набери 888, — сказав Рік, поки нагрівався телевізор. — Це — бажання дивитися телевізор, будь-яку передачу.

— Мені нічого не хочеться набирати, — промовила Айрен.

— Тоді набери 3, — відповів він.

— Не хочеться навіть стимулювання кори головного мозку, не хочу, щоб хотілося щось набирати! І найменше мені хочеться набрати 3, бо потім як захочуся, то набиратиму й набиратиму; найліпше сидіти на ліжку втупившись у підлогу.

Її голос став доволі різким, сповненим незрозумілих відтінків похмурості, її душа завмерла, а тіло заціпеніло, немов його обліпила якась інтуїтивна всюдисуща плівка — важка й інертна.

Він увімкнув телевізор, на всю кімнату застугонів голос Бастера Френдлі.

— ...еге ж, друзі! Саме час для прогнозу погоди на сьогодні. Супутник «Мангуста» повідомляє, що особливо суттєві опади очікуються близько полудня, а тоді вони по-трохи вщухатимуть, тому, друзі, якщо ви вже ризикнете...

Повз нього зашурхотів довгий нічний халат Айрен; за мить екран телевізора погас.

— Гарзд, здаюся. Зроблю, як скажеш. Наберу, що забажаєш; навіть несамовите сексуальне блаженство — мене так усе дійняло, що згодна на будь-що. Але яка в біса різниця?

— Набираю коди для нас обох, — сказав Рік і провів дружину назад до спальні.

Біля її адаптера настрою він набрав 594: приємне визнання розсудливості чоловіка в усіх життєвих ситуаціях. Біля свого адаптера настрою він набрав творчий і нестандартний підхід до роботи, хоча й не потребував стимуляції; його вроджений хист був настільки звичним для нього, що Рік міг не вдаватися до послуг штучного стимулювання мозку за допомогою «Пенфілда».

Він похапцем поснідав — багато часу витратив на суперечку з дружиною, — ретельно одягнувся, не забувши про «Аякс» — один із різновидів свинцевих гульфіків фірми «Маунтібенк», і піднявся на критий вигін на даху, де «паслася» його електрична вівця. Саме там хитромудра апаратура плямкала, симулюючи задоволення і вводячи в оману решту мешканців будинку.

Безперечно, деякі тварини сусідів також були муляжами, начиненими електронікою; він, зрозуміло, ніколи не пхав свого носа в цю справу, як і сусіди, які також ніколи не вивідували якихось подробиць щодо справжності його вівці. Годі було чекати більшої неввічливості, ніж запитання: «А ваша вівця справжня?» — що стало б вершиною невихованості так само, якби ви запитали, чи зуби, волосся або внутрішні органи вашого співрозмовника пройшли тест на автентичність.

Уранішнє повітря розливалось радіоактивними сi-рими порошинками, що затьмарювали сонце і кружляли довкола Ріка, норовлячи потрапити йому в ніздрі; тож доводилося мимохіть чмихати носом, відганяючи наліт смерті. Ну, можливо, це й занадто сильні слова для передачі того відчуття, що його охопило, коли він підіймався до невеличкої ділянки дерну, якою володів разом із надмірно великою квартирою нижче. Наслідки Остаточної світової війни потроху ставали менш загрозливими; всі, хто не зміг пережити пилюку, канули в небуття вже багато років тому, тож нинішній пилюці, вже значно слабшої дії, протистояли найбільш життєздатні створіння — теперішня пилюка хіба що нищила психіку і генетику людей. Незважаючи на його свинцевий гульфiк, пилюка, безперечно, проникла всередину його тіла й осiдала на шкірі, щодень забруднювала його організм своєю радіоактивністю, а він далі не наважувався на еміграцію. Наразі щомісячні медичні огляди підтверджували, що в нього все в нормі, що він є чоловіком, який не має проблем із репродуктивним здоров'ям в межах, дозволених законом. Але будь-якого місяця медогляд лікарів з поліції Сан-Франциско міг констатувати і протилежне. Адже під дією всюдисущої пилюки ряди спеціалів безперервно поповнювалися за рахунок ще вчорашніх нормалів. Гасло, придумане для рекламних щитів, телевізійної реклами і підхоплене урядовими мужами, спонукало: «Емігруй або дегенеруй! Вибирай і не чекай!» «Дуже точно», — думав Рік, відчиняючи ворота невеликого загону і підходячи до своєї вівці.

— Я не можу емігрувати, — сказав він сам до себе. — У мене робота.

До нього обізвався власник сусіднього загону Білл Барбор; він так само, як і Рік, уже зібрався на роботу, але ще зайшов подивитися на свою тварину.

— А моя кобила, — заявив урочисто Барбор, — таки жеребна, — він показав на великого першерона, що витріщився кудись у далечінь. — І що ви на це скажете?

— Скажу, що незадовго матимете двох коней, — кинув Рік.

Він дійшов до своєї вівці; вона лежала і ремигала, її насторожені очі дивилися на нього допитливо, чи не приніс він вівсяних пластівці в. Удавана вівця мала вмонтований пристрій, що реагував на овес; побачивши знак, вона проворно спиналася на ноги і дріботіла до господаря.

— І з якого це дива вона жеребна? — запитав він Барбора. — Вітер допоміг?

— Купив високоякісної запліднювальної каліфорнійської плазми, — розповідав йому Барбор. — Маю зв'язки у Державному департаменті тваринництва. Пам'ятаєте отого інспектора, що оглядав Джуді минулого тижня? Там у них з нетерпінням чекають на появу лошати; моїй кобилі просто рівні нема.

Барбор ніжно потер кобилу великим пальцем по шиї, і вона схилила до нього голову.

— Не збираєтеся продавати свою кобилу? — запитав Рік.

Йому дуже хотілося коня, просто вже бога благав подарувати йому справжню тварину. Бо догляд за муляжем поступово деморалізує. З огляду на своє соціальне становище, він таки мусив це робити, оскільки у нього не було справжньої тварини. Він не мав іншого вибору. Навіть якщо він особисто не надавав цьому значення,

то була ще дружина, Айрен, яка таки звертала на це увагу. І то неабияку увагу.

— Продавати коня — аморально, — мовив Барбор.

— Тоді лоша продайте. Бо тримати двох тварин — це ще більш аморально, ніж не мати жодної.

Барбор запитав спантеличено:

— І що ви хочете цим сказати? Багато хто має по дві тварини, навіть по три чи й по чотири, а такі, як Фред Вошборн, який володіє заводом з переробки водоростей, де працює мій брат, — навіть по п'ять тварин. Ви що, не читали статтю у вчорашній «Кронікл» про його качку? Вона вважається найважчою, найбільшою мускусною качкою на всьому Західному узбережжі, — очі чоловіка вкрилися поволокою, уявляючи живий скарб; він потроху входив у стан трансу.

Порившись у кишенях куртки, Рік видобув зім'ятий, зачитаний січневий додаток до каталогу «Сідні» «Домашні тварини і свійська птиця». Зазирнув у зміст, знайшов розділ лошата (див. «Коні, потомство») й уже знав середню державну ціну.

— Лоша першерона в «Сідні» я зможу придбати за п'ять тисяч доларів, — сказав він досить гучно.

— Аж ніяк не зможете, — заперечив Барбор. — Погляньте уважніше; оголошення надруковане курсивом. А це означає, що таких лошат вони не мають, але такою була б ціна, якби вони їх мали.

— Припустімо, — сказав Рік, — я плачу вам по п'ятсот доларів щомісяця протягом десяти місяців. Це повна ціна за каталогом.

Барбор промовив співчутливо:

— Декарде, ви не знаєтеся на конях; є причина, чому «Сідні» не має лошат першерона на продаж. Лошата

цієї породи не переходять у руки інших власників навіть за ціною каталогу. Вони дуже рідко трапляються, і то навіть нечистокровні, — Барбор обіперся на їхню спільну загорожу й розмахував руками. — Джуді у мене вже три роки, і я ще жодного разу не бачив кобили першерона її рівня. Я купив Джуді в Канаді й особисто привіз її сюди, щоб хто не вкрав по дорозі. Бо ви привозите породистого коня в Колорадо чи у Вайомінг, а там уже знають, що з вами зробити, щоб його у вас забрати. Чому? Бо до Остаточної світової війни існувало не більше сотні...

— Стривайте, — перебив Рік, — але якщо ви матимете двох коней, а я — жодного, то це стане порушенням усіх теологічних і моральних засад мерсеризму.

— Таж ви маєте вівцю; чорт забирай, ви можете досягти Підйому в особистому житті, а коли опануєте обидва принципи емпатії, то ваше наближення до мети стане досконало шляхетним. Якби ви не мали тієї старої вівці, тоді б я, може, і зрозумів логіку ваших міркувань. Звісно, якби я мав двох тварин, а ви не мали жодної, то я б завадив вам досягнути істинного злиття з Мерсером. Але всі сім'ї у нашому будинку... і скільки ж їх там, ну, близько п'ятдесяти: одна сім'я на три квартири, за моїми підрахунками... і кожен з нас має тварину. Грейвсон годує курча, — він показав рукою на північ. — Подружжя Оуксів тримає здоровенного рудого собаку, що гавкає вночі, — Барбор замислився. — Гадаю, Ед Сміт таки має kota у квартирі. Принаймні він так каже, хоча ніхто не бачив. Ну, можливо, він тільки так каже.

Підійшовши до своєї вівці, Рік нагнувся і заходився щось намацувати у густій білій вовні — хоча б руно було

справжнім — аж поки не знайшов те, що шукав: прихований пульт управління механізмом. На очах у Барбора він зняв кришку і видобув пульт.

— Бачите? — запитав він у сусіда. — Тепер розумієте, чому мені так хочеться вашого лошати?

Помовчавши, Барбор відповів:

— Бідолашний. Ви ніколи не мали живої тварини?

— Ну, не зовсім так, — сказав Рік, зачиняючи кришку пульту управління електричною вівцею; випростався, обернувся і поглянув на сусіда. — Спочатку я мав справжню вівцю. Нам її подарував батько дружини, як тільки він емігрував. А тоді за рік, пам'ятаєте, я ще її відніс до ветеринара; ви саме були того ранку тут у загоні, коли я підійнявся сюди і побачив, що вона лежить на боці і не встає.

— Ну, ви їй допомогли тоді зіп'ястися на ноги, — пригадував Барбор, киваючи головою. — Так, ви допомогли їй підвестися, а тоді вона трохи походила і знову впала.

— У овець дивні хвороби, — мовив Рік. — Чи краще сказати, в овець багато хвороб, але їхні симптоми завжди однакові; вони не спинаються на ноги, а тому важко встановити серйозність їхньої хвороби, бо це може бути звичайне розтягнене сухожилля ноги або передсмертні муки, скажімо, від правця. Саме від цієї страшної недуги і померла моя тварина, від правця.

— Як? — запитав Барбор. — Тут на даху?

— Сіно, — пояснив Рік. — Лишень один раз я не зняв дроту з оберемка сіна; невеликий шматок дроту, і Граучо, саме так звали вівцю, подряпалася і заразилася правцем. Я відніс її до ветеринара, але там уже нічим не зарадили, і вона померла, тож я зателефонував до однієї

з крамниць, що збуває механічних тварин, і показав їм фотознімок Граучо. Вони виготовили мені її копію, — він кивнув на ерзац-тварину, що лежала біля його ніг і ремігала, далі уважно стежачи, чи не з'явиться хоч натяк на овес. — Чудова робота. Доглядаючи за механічною вівцею, я приділяю їй стільки часу й уваги, ніби справжній. Але... — він стеноу плечима.

— Це трохи не те, — закінчив Барбор.

— Фактично. Відчуваю те саме, доглядаючи за нею; переймаюся нею, немов справжньою. До того ж вона іноді ламається, і тоді у будинку можуть здогадатися, що вона електрична. Шість разів віддавав її до майстерні; загалом, незначні пошкодження, але якби хтось із сусідів її побачив — наприклад, коли одного разу в ній розірвалася голосова стрічка, а потім щось заїло, і вона безперестанку бекала — то вже напевно зрозумів би, що це механічне пошкодження, — потім додав: — Хоча на фургоні з ремонту механічних тварин написано щось, на кшталт «ветеринарна клініка». А водій одягнений, наче справжній ветеринар, у білий халат, — раптом він поглянув на годинник, згадавши про час. — Пора мені на роботу, — сказав він Барбору. — Побачимося ввечері.

Поки Рік прямував до свого говеркара, Барбор вигукнув йому навздогін:

— Будьте певні, про нашу розмову я нікому з сусідів ні слова.

Зупинившись, Рік почав дякувати. А тоді його охопив дивний відчай, ота депресія, про яку весь час торочить Айрен, і він промовив:

— Не знаю. Робіть, як вважаєте за потрібне. Це вже не має значення.

— Але вони вас зневажатимуть. Не всі, але дехто точно. Ви знаєте, як люди ставляться до тих, що не піклуються про тварин; як до аморальних, а ще як до антиемпатичних. Ви розумієте, формально це не злочин, як вважалося одразу після Остаточної світової війни, але щось дуже схоже.

— Боже! — вигукнув скрушно Рік і розвів руками. — Я ж бо хочу мати тварину; навіть уже збираю гроші. Але ж самі знаєте, яка платня міського службовця...

«От якби мені знову пощастило на роботі, — подумав він. — Як це сталося два роки тому, коли за місяць вдалося вполювати чотирьох анді. Якби я знав тоді, що Траучо помре... але це було ще до правця. До дводюймового шматка обмотувального дроту, що, наче шприц, увійшов під овечу шкуру».

— А kota не хочете купити? — запропонував Барбор. — Коти — дешеві. Он, загляньте у каталог «Сідні».

Рік відповів стиха:

— Не хочу домашнього улюбленця. Хочеться чогось такого, що я вже мав, велику тварину. Вівцю, а якби міг дістати трохи грошей, то корову чи вола, або навіть, як у вас, — коня.

Премії за п'ятьох анді точно вистачило б. По тисячі доларів за штуку, і це без основної зарплати. За такі гроші я уже знайшов би собі тварину. Навіть якби оголошення у каталозі «Сідні» було надруковане курсивом. П'ять тисяч доларів... але спочатку ті п'ять анді мають прибути на Землю з якоїсь колоніальної планети. А це вже не від мене залежить. Я не змушу п'ятьох анді прибути на Землю, а навіть якби змусив, то є інші мисливці за головами в інших поліцейських відділках у всьому світі. А тим прибулим анді ще й треба

поселитися у Північній Каліфорнії, а старшому окружному мисливцеві за головами Дейву Голдену — померти або вийти не пенсію.

— Купіть цвіркуна, — пожартував Барбор. — Або мишу. За двадцять п'ять баксів можна купити дорослу мишу.

— Ваша кобила може померти так само, як і моя вівця Граучо, без попереджень, — відповів Рік. — От прийдете сьогодні ввечері додому з роботи, а вона лежить на спині й дригає в повітрі ногами, як ота комаха. Про яку ви казали, як отой цвіркун.

І Рік пішов рішучим кроком, тримаючи в руці ключ від говеркара.

— Вибачайте, якщо сказав щось образливе, — нервово кинув йому навздогін Барбор.

Мовчки Рік Декард відчинив двері говеркара. Навіщо даремно теревенити з сусідом? Треба налаштуватися на роботу, на майбутній день.